

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkari'nin (Colemêrg) güneydoğusunda bulunan Rûbarok (Derecik) ilçesi; yüksek dağları, meşe ormanları, zengin bitki örtüsü, vadileri, su kaynakları ve yaban yaşam alanlarıyla bölgenin en önemli doğal yaşam havzalarından biridir. Ancak son yıllarda bölgede yoğunlaşan madencilik faaliyetleri, taş ocakları, enerji projeleri, güvenlik gerekçesiyle yürütülen uygulamalar ve doğal alanlara yönelik müdahaleler nedeniyle bu eşsiz ekosistem ciddi bir tehdit altındadır.

Son olarak Derecik ilçesine bağlı Xoşnav köyü kırsalında madencilik faaliyetleri gerekçe gösterilerek geniş bir alanda ağaç kesimi başlatıldığı yönünde kamuoyuna yansıyan bilgi ve görüntüler ciddi kaygılara yol açmıştır. Edinilen bilgilere göre kesim faaliyetleri korucular eliyle yürütülmekte, özellikle bölgenin ekolojik dengesinin temel unsurlarından olan asırlık meşe ağaçları hedef alınmaktadır. Bölgeden paylaşılan görüntülerde yüzlerce ağacın kesildiği, geniş bir ormanlık alanın tahrip edildiği ve doğal yaşam alanlarının zarar gördüğü görülmektedir. Kamuoyuna yansıyan iddialara göre kesilen ağaçlar toplanarak askeri üs bölgelerine taşınmaktadır. Bu iddialar hakkında ilgili kurumlar tarafından bugüne kadar kapsamlı ve tatmin edici bir açıklama yapılmamış olması kamuoyundaki kaygıları daha da artırmaktadır. Xoşnav kırsalında yaşananlar münferit bir olay değildir. Son yıllarda Hakkâri başta olmak üzere Şırnak'ta Besta, Cudi ve Gabar bölgelerinde, Van'ın Çatak ve Bahçesaray ilçelerinde, Tunceli'de Munzur Havzası çevresinde, Diyarbakır'ın Kulp ve Lice ilçelerinde benzer biçimde orman alanlarının, meraların ve doğal yaşam alanlarının çeşitli gerekçelerle tahrip edildiğine ilişkin çok sayıda iddia ve tespit kamuoyuna yansımıştır.

Orman ekosistemlerinin yok edilmesi yalnızca ağaçların kesilmesi anlamına gelmemektedir. Bu durum aynı zamanda toprağın su tutma kapasitesinin azalmasına, erozyonun artmasına, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının zarar görmesine, karbon yutak alanlarının ortadan kalkmasına ve biyolojik çeşitliliğin geri dönüşmez biçimde tahrip edilmesine neden olmaktadır. Özellikle meşe ormanları; bölgedeki mera sistemlerinin devamlılığı, hayvancılık faaliyetleri, arıcılık, iklim dengesi ve yaban yaşamı açısından yaşamsal önemdedir. Doğaya yönelik bu müdahaleler yalnızca çevresel sonuçlar doğurmamakta; aynı zamanda bölge halkının geçim kaynaklarını da doğrudan etkilemektedir. Meraların daralması, su kaynaklarının zarar görmesi ve ormanlık alanların yok edilmesi tarım ve hayvancılığı geriletmekte, kırsal nüfusun üretimden kopmasına ve zorunlu göçe maruz kalmasına neden olmaktadır. Böylece ekolojik yıkım ile yoksullaşma, işsizlik ve nüfus kaybı arasında doğrudan bir ilişki ortaya çıkmaktadır.

Son yirmi dört yılda uygulanan madencilik, enerji ve rant odaklı politikalar sonucunda ülkenin birçok bölgesinde olduğu gibi Kürlerin çoğunlukta olduğu bölge kentlerinde de doğal varlıklar yoğun bir sömürü baskısı altına alınmıştır. Yaşam alanlarının korunması yerine doğal kaynakların ekonomik kazanç uğruna tüketilmesini esas alan anlayış, bugün Hakkâri'den Şırnak'a, Van'dan Tunceli'ye kadar geniş bir coğrafyada ekolojik krizi derinleştirmiştir.

Bu nedenle Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Xoşnav köyü kırsalında yürütülen ağaç kesimlerinin ve bu faaliyetlerin madencilik projeleriyle ilişkilerinin açıklığa kavuşturulması; başta Hakkâri olmak üzere Şırnak, Van, Diyarbakır ve Tunceli'de giderek derinleşen ekolojik yıkımın, doğa talanının, tarım ve hayvancılığı tasfiye eden uygulamaların araştırılması ve yaşam alanlarını hedef alan bu politikaların durdurulması amacıyla ilgili bakanlıkların gerekli girişimlerde bulunması önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bölge kentlerinde sistematik hale gelen orman kesimleri ve ekolojik yıkım, hükümetin genel bir bölge politikasının parçası mıdır?
2. Ekolojik kriz ile bölgenin insansızlaştırılması ve yoksullaştırılması arasındaki doğrudan ilişkiye dair Cumhurbaşkanlığı bünyesinde bir analiz yapılmış mıdır?
3. Kamuoyunda büyük infiale yol açan görüntülere rağmen, bölgedeki doğa talanını durdurmaya yönelik neden merkezi bir müdahalede bulunulmamaktadır?
4. "Güvenlik-Enerji-Maden" kısı kacına alınan yaşam alanlarının korunması için anayasal sorumluluklar neden ihmal edilmektedir?
5. Derecik ve bölge kentlerinde yürütülen madencilik ile enerji projeleri nedeniyle meralarından ve tarım alanlarından mahrum kalarak metropollere göç etmek zorunda kalan yerel nüfusun sosyo-ekonomik kayıplarının önlenmesi ve yerinde istihdamının sağlanması amacıyla yürütülen bir çalışma bulunmakta mıdır?
6. Farklı bakanlıkların (İçişleri, Tarım, Enerji) yetki alanına giren ancak eş zamanlı yürütülen bu yıkım faaliyetlerinin koordinasyonu hangi makam tarafından sağlanmaktadır?
7. Yerel yönetimlerin ve sivil toplumun ekolojik koruma süreçlerinden dışlanmasının temel siyasi gerekçesi nedir?
8. Bölge kentlerindeki doğal varlıkların korunması için ayrılan kamu bütçesi ile bu alanlardan elde edilen maden/kereste geliri arasındaki oran nedir?
9. Kürlerin çoğunlukta olduğu bölge kentlerinde ekolojik yıkımı durdurmaya yönelik "acil eylem planı" ilan etmeyi düşünüyor musunuz?
10. Derecik ve bölge kentlerinde madencilik faaliyetlerine karşı yaşam alanlarını ve doğayı savunan halk ile ekoloji aktivistlerinin karşılaştığı yasal/idari engellemeler ile bu hak arama süreçlerinin güvenlik gerekçesiyle kısıtlanmasının ortadan kaldırılması amacıyla Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurumlar arası koordinasyonu sağlamaya yönelik yürütülen bir çalışma bulunmakta mıdır?